

Sygn. akt III AUa 508/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 maja 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia Barbara Białecka (spr.)
Sędziowie:	Jolanta Hawryszko Urszula Iwanowska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 13 maja 2021 r. w S.

sprawy A. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o podjęcie wypłaty emerytury

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 25 listopada 2020 r., sygn. akt VI U 434/20

- zmienia zaskarżony wyrok w punktach I i III w ten sposób, że oddala odwołanie,
- zasądza od A. B. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego organu rentowego w postępowaniu apelacyjnym.

Urszula Iwanowska	Barbara Białecka	Jolanta Hawryszko
-------------------	------------------	-------------------

III A Ua 508/20

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25 czerwca 2020 r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. przeliczył emeryturę A. B. ustalając jej wysokość na kwotę 2.694,96 zł, jednocześnie zawieszając jej wypłatę wobec zbiegu prawa ze świadczeniem emerytury wojskowej.

W odwołaniu od powyższej decyzji A. B. wniósł o jej zmianę i zobowiązanie organu rentowego do podjęcia wypłaty zawieszanej emerytury oraz wypłaty tej emerytury wraz z odsetkami za opóźnienie liczonymi za każdy dzień opóźnienia w wypłacie świadczenia, poczynawszy od dnia 25 czerwca 2020 r. podnosząc, że nie domaga się wliczenia okresu odbywania służby wojskowej do obliczenia wysokości emerytury z ZUS, lecz domaga się wypłaty świadczenia

emerytalnego z ZUS obliczonego na podstawie składek pobieranych z wynagrodzenia wnioskodawcy po zakończeniu służby wojskowej, w czasie pobierania emerytury wojskowej. Składki do ZUS nie miały bowiem wpływu na wysokość emerytury wojskowej. Ma on pełne prawo do pobierania emerytury z dwóch źródeł jednocześnie, tj. emerytury wojskowej wypłacanej przez Wojskowe Biuro Emerytalne oraz emerytury z ZUS.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podnosząc, że ubezpieczony pełnił służbę wojskową w latach 1970-1996, a żołnierz, który pozostawał w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r. może, w świadczeniu wojskowym, korzystać z „cywilnej” wysługi emerytalnej. Kryterium, które determinuje przywilej pobierania dwóch świadczeń to brak możliwości uwzględnienia w wojskowej emeryturze jakiegokolwiek okresu „cywilnego” stażu emerytalnego. Wobec ustalenia skarżącemu prawa do emerytury wojskowej na podstawie ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. na podstawie posiadania 15 letniej służby wojskowej w Wojsku Polskim i zaliczeniu do wysługi emerytalnej okresów pracy poza służbą wojskową, ubezpieczony utracił przywilej pobierania dwóch świadczeń z dwóch odrębnych funduszy.

Wyrokiem z dnia 25 listopada 2020 r. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję i zobowiązał organ rentowy do podjęcia zawieszonych emerytur z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i jej wypłaty na rzecz wnioskodawcy A. B. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 2 lipca 2020 r. do dnia zapłaty (punkt I), w pozostałym zakresie odwołanie oddalił (punkt II) oraz zasądził od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (punkt III).

Powyższe orzeczenie Sąd Okręgowy oparł o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

A. B. urodził się w dniu (...) W okresie od 28 października 1970 r. do 31 października 1996 r. pełnił służbę w Wojsku Polskim. Od dnia 1 listopada 1996 r. skarżący nabył prawo do emerytury wojskowej, na podstawie ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin. Ubezpieczony nabył prawo do emerytury wojskowej, której procentowy wymiar wynosi 75%, co wynika z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r., zgodnie z którym kwota emerytury bez uwzględnienia dodatków, zasiłków i świadczeń pieniężnych, o których mowa w art. 25, nie może przekraczać 75% podstawy wymiaru emerytury. Na wymiar świadczenia składa się: 69,25% z tytułu 26 lat wysługi emerytalnej oraz 15% zwiększenia z tytułu inwalidztwa pozostającego w związku ze służbą wojskową.

Ubezpieczony pracował również jako:

- młodszy technolog stażysta w Fabryce (...) w S. od 1 sierpnia 1970 r. do 27 października 1970 r.
- nauczyciel od 1 września 1996 r. do 31 sierpnia 1998 r. w Zespole Szkół (...) w G.
- kierownik sekcji organizacyjnej, specjalista ds. zamówień publicznych, specjalista działu organizacyjnego w Agencji (...) od 1 września 1998 r. do 30 listopada 2016 r.

W dniu 8 lutego 2017 r. ubezpieczony złożył wniosek o emeryturę do ZUS.

Wojskowe Biuro Emerytalne w piśmie z dnia 21 lutego 2017 r. zawiadomiło ZUS, że:

- ubezpieczony nabył prawo do emerytury na podstawie art. 12 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, od dnia 1 listopada 1996 r. i jest on uprawniony do jej pobierania bezterminowo;
- do wysługi emerytalnej zostały zaliczone okresy pracy ubezpieczonego poza służbą wojskową: od 28 lipca do 27 października 1970 r., od 4 grudnia 1996 r. do 31 października 1997 r., od 1 stycznia do 31 marca 1998 r., od 1 do 31 maja 1998 r., od 1 sierpnia do 15 września 1998 r., od 16 września 1998 r. do 30 września 2002 r.

Decyzją z dnia 15 marca 2017 r. ZUS przyznał ubezpieczonemu emeryturę od dnia 1 stycznia 2017 r. i zawiesił jej wypłatę z uwagi na zbieg prawa do więcej niż jednego świadczenia. Wysokość emerytury została ustalona na kwotę 2.443,98 zł.

W dniu 17 stycznia 2020 r. ubezpieczony złożył wniosek o ponowne przeliczenie jego emerytury „zawieszonyj”. Decyzją z dnia 19 lutego 2020 r. organ rentowy odmówił przeliczenia emerytury.

Od 2 marca do 30 kwietnia 2020 r. ubezpieczony pracował na umowę zlecenie w (...) SERWIS sp. z o.o. w G..

W dniu 1 czerwca 2020 r. ubezpieczony złożył wniosek o doliczenie do wysługi lat okres pracy od 2 marca do 30 kwietnia 2020 r., doliczenie odprowadzanych składek do ZUS i ponowne przeliczenie „zawieszonyj” emerytury. W odpowiedzi organ rentowy wydał decyzję zaskarżoną w niniejszej sprawie.

Po ustaleniu powyższego stanu faktycznego oraz na podstawie przepisów prawa niżej powołanych Sąd Okręgowy uznał odwołanie za zasadne.

Sąd pierwszej instancji zaznaczył, że stan faktyczny w sprawie w zasadzie nie był sporny, natomiast sporna była jedynie kwestia tego czy ubezpieczony miał prawo do pobierania dwóch świadczeń czy też jednego świadczenia wyższego lub wybranego przez ubezpieczonego.

Następnie Sąd Okręgowy podniósł, że zgodnie z art. 95 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 53; powoływana dalej jako: ustawa emerytalna):

1. W razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w ustawie wypłaca się jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez zainteresowanego.

2. Przepis ust. 1 stosuje się również, z uwzględnieniem art. 96, w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych w ustawie z prawem do świadczeń przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym osób, o których mowa w art. 1 ust. 2, z wyjątkiem przypadku, gdy emerytura wojskowa lub policyjna została obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin lub w art. 15a lub 15d lub art. 18e ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

3. Przepis ust. 1 stosuje się także w razie zbiegu u jednej osoby prawa do renty rodzinnej z prawem do zasiłku lub świadczenia przedemerytalnego.

Z kolei, z art. 2 ust. 2 ustawy emerytalnej wynika: świadczenia na warunkach i w wysokości określonych w ustawie przysługują również żołnierzom zawodowym oraz funkcjonariuszom Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Anty korupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej, jeżeli nie spełniają oni warunków do nabycia prawa lub utracili prawo do świadczeń określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym tych osób, oraz członkom rodzin pozostałym po tych osobach.

Sąd pierwszej instancji podkreślił, że z powyższego wynika zasada pobierania jednego świadczenia (wyższego lub wybranego przez uprawnionego) w sytuacji tzw. zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w ustawie obowiązuje również w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych w ustawie emerytalnej z prawem do świadczeń przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym, między innymi żołnierzy zawodowych, z

wyjątkiem przypadku, gdy emerytura wojskowa została obliczona według zasad określonych w art. 15a ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r.

Następnie sąd meriti wskazał, że zgodnie z art. 14 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (t. j. Dz. U. z 2019 r., poz. 28; powoływana dalej jako: wojskowa ustawa emerytalna), emerytowi uprawnionemu do emerytury obliczonej na podstawie art. 15 dolicza się na jego wniosek do wysługi emerytalnej, z zastrzeżeniem ust. 2, następujące okresy przypadające po zwolnieniu ze służby:

1) zatrudnienia przed dniem 1 stycznia 1999 r. w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy;

2) opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe po dniu 31 grudnia 1998 r. lub okresu nieopłacania składek z powodu przekroczenia w trakcie roku kalendarzowego kwoty rocznej podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia.

Powyższe okresy dolicza się do wysługi emerytalnej, jeżeli:

1) emerytura wynosi niej niż 75% podstawy jej wymiaru, lub

2) emeryt ukończył 55 lat – mężczyzna i 50 lat – kobieta, albo stał się inwalidą.

Wspomniany przepis art. 15 tej ustawy stanowi, że emerytura dla żołnierza, który pozostawał w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r. wynosi 40% podstawy jej wymiaru za 15 lat służby wojskowej i wzrasta, z zastrzeżeniem ust. 1a, o:

1) 2,6% podstawy wymiaru – za każdy dalszy rok tej służby;

2) 2,6% podstawy wymiaru – za każdy rok okresów składkowych poprzedzających służbę, nie więcej jednak niż za trzy lata tych okresów;

3) 1,3% podstawy wymiaru – za każdy rok okresów składkowych ponad trzyletni okres składkowy, o których mowa w pkt 2;

4) 0,7% podstawy wymiaru – za każdy rok okresów nieskładkowych poprzedzających służbę.

Ubezpieczony nabył prawo do emerytury wojskowej, której procentowy wymiar wynosi 75%, co wynika z art. 28 ust. 1 wojskowej ustawy emerytalnej, zgodnie z którym kwota emerytury bez uwzględnienia dodatków, zasiłków i świadczeń pieniężnych, o których mowa w art. 25, nie może przekraczać 75% podstawy wymiaru emerytury. Na wymiar świadczenia składa się: 69,25% z tytułu 26 lat wysługi emerytalnej oraz 15% zwiększenia z tytułu inwalidztwa pozostającego w związku ze służbą wojskową.

Sąd Okręgowy w przedmiotowej sprawie w całej rozciągłości podzielił stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w wyroku z dnia 24 stycznia 2019 r., I UK 426/17, w którym wskazano, że:

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu tego wyroku wskazał, że:

- art. 2 ustawy emerytalnej umożliwia emerytowanym żołnierzom zawodowym i funkcjonariuszom służb mundurowych nabycie prawa do emerytury z powszechnego systemu emerytalnego, po spełnieniu jego ustawowych przesłanek. W przypadku sprzężenia tego prawa nie tylko z wiekiem emerytalnym, ale także z posiadaniem wymaganych okresów składkowych i nieskładkowych (przy emeryturze z systemu zdefiniowanego świadczenia), w stażu emerytalnym nie uwzględnia się okresów służby wojskowej oraz służby w formacjach "mundurowych", jeżeli z tego tytułu ustalono prawo do świadczeń pieniężnych określonych w ustawach o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy służb mundurowych (art. 5 ust. 2a ustawy emerytalnej). Tak samo jest w przypadku emerytury z systemu zdefiniowanej składki przewidzianej dla osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. i niepowiązanej z posiadaniem wymaganych okresów składkowych i nieskładkowych, gdyż o prawie do niej decyduje

wyłącznie wiek emerytalny i zgromadzony kapitał składkowy pochodzący z "cywilnego" okresu ubezpieczenia (nie dotyczy to zwolnionych ze służby żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy służb mundurowych, którzy nie mają ustalonego prawa do świadczeń określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym tych osób lub którzy prawo to utracili). Z uwagi na uwarunkowania wiekowe, żołnierzom, którzy zostali przyjęci do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r., emerytura obliczana jest na podstawie kapitału składkowego.

Niezależnie więc od daty przyjęcia do służby (i niezależnie od rodzaju emerytury) emeryt wojskowy nie może mieć uwzględnionego okresu służby wojskowej w emeryturze z powszechnego systemu emerytalnego. W tym zakresie sytuacja żołnierzy przyjętych do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r. i przed tym dniem ukształtowana jest jednakowo. Inaczej natomiast rzecz się przedstawia w aspekcie wpływu "cywilnych" okresów stażu emerytalnego na prawo i wysokość świadczeń wojskowych. Do wysługi emerytalnej żołnierza, który pozostawał w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r. zalicza się (z urzędu) posiadane przed przyjęciem do służby okresy składkowe i nieskładkowe w rozumieniu ustawy emerytalnej (w związku z art. 15 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych). Okresy te uwzględnia się w ten sposób, że emerytura wojskowa wzrasta o 2,6% podstawy wymiaru za nie więcej niż 3 lata okresów składkowych poprzedzających służbę (a o 1,3% za każdy następny rok i 0,7% za każdy rok okresów nieskładkowych poprzedzających służbę). Tak ustalona emerytura podlega (na wiosek) zwiększeniu – w wyniku doliczenia okresów przypadających po zwolnieniu ze służby - o 1,3% podstawy wymiaru za każdy rok zatrudnienia przed dniem 1 stycznia 1999 r. w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy oraz za każdy rok okresów opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe po dniu 31 grudnia 1998 r. lub za okres nieopłacania składek z powodu przekroczenia w trakcie roku kalendarzowego kwoty rocznej podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia - pod warunkiem, że emerytura ta wynosi mniej niż 75% podstawy jej wymiaru i emeryt ukończył 50/55 lat życia albo stał się inwalidą (art. 14 ust. 1-4 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych). Natomiast prawo i wysokość emerytury żołnierzy, którzy zostali przyjęci do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r., uzależnia się wyłącznie od okresów służby wojskowej, co wynika z art. 15a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych. W konkluzji, żołnierz, który pozostawał w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., może - w świadczeniu wojskowym - korzystać z "cywilnej" wysługi emerytalnej, natomiast przyjęty do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r. nie ma takiego uprawnienia.

Zatem sąd pierwszej instancji miał na uwadze, że ubezpieczony pozostawał w służbie wojskowej przed dniem 2 stycznia 1999 r., jednak nie mógł on wykorzystać „cywilnej” wysługi, bowiem miał wystarczająco długą wysługę wojskową, aby okres cywilnej wysługi pozostawał bez wpływu na wysokość świadczenia wojskowego.

Natomiast Sąd Najwyższy w cytowanym orzeczeniu wskazał, że z konstytucyjnej zasady równości wyrażonej w art. 32 ust. 1 Konstytucji wynika nakaz jednakowego traktowania podmiotów prawa w obrębie określonej klasy (kategorii). Wszystkie podmioty prawa charakteryzujące się w równym stopniu daną cechą istotną powinny być traktowane równo, a więc według jednakowej miary, bez różnicowań zarówno dyskryminujących, jak i faworyzujących. Zasada równości zakłada jednocześnie różne traktowanie podmiotów różnych, tj. podmiotów, które nie posiadają wspólnej cechy istotnej. Równość wobec prawa to także zasadność wyboru takiego, a nie innego kryterium różnicowania, które jednakże musi pozostawać w racjonalnym związku z celem i treścią danej regulacji, wagą interesu, któremu różnicowanie ma służyć i w odpowiedniej proporcji do wagi interesów, które zostają naruszone w wyniku wprowadzonego różnicowania oraz z innymi wartościami, zasadami, czy normami konstytucyjnymi, uzasadniającymi odmienne traktowanie podmiotów podobnych (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 maja 1998 r., K 37/97, OTK 1998/3/33; por. też orzeczenia z dnia: 3 września 1996 r., OTK 1996/4/33; 16 grudnia 1996 r., U 1/96, OTK 1996/6/55; 24 października 2001 r., SK 22/01, OTK 2001/7/216; 2 kwietnia 2003 r., K 13/02, OTK-A 2003/4/28 i 3 marca 2004 r., OTK-A 2004/3/17).

Kryterium, które niewątpliwie zadecydowało o uprzywilejowaniu (pobieraniem dwóch świadczeń) żołnierzy, którzy zostali powołani do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r. to brak możliwości uwzględniania w wojskowej emeryturze jakiegokolwiek okresu "cywilnego" stażu emerytalnego. Kryterium to jednocześnie określa krąg podmiotów charakteryzujących się tą samą istotną cechą relevantną. Do tej grupy należą emeryci wojskowi, których wypracowane okresy składkowe i nieskładkowe nie miały żadnego wpływu na wysokość emerytury wojskowej, do nich

zaś należą wszyscy żołnierze, którzy zostali powołani do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r. oraz niektórzy żołnierze, którzy pozostawali w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r. Do kręgu tych osób niewątpliwie zalicza się wnioskodawca.

Nadto sąd pierwszej instancji wskazał, że w cytowanym wyżej orzeczeniu Sąd Najwyższy uznał za właściwy kierunek wykładni art. 95 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej, z którego wynika, że użyte w ust. 2 tego artykułu sformułowanie "emerytura (...) obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z dnia 10.12.1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych" oznacza odwołanie się do zasad obliczenia emerytury wojskowej określonych w tych przepisach, a więc z uwzględnieniem wyłącznie służby wojskowej, co z kolei uzasadnia prawo do pobierania dwóch emerytur "wypracowanych" niezależnie od siebie. Zatem o wyjątku od zasady pobierania jednego świadczenia nie decyduje data przyjęcia do służby, ale brak możliwości obliczenia emerytury wojskowej przy uwzględnieniu "cywilnego" stażu emerytalnego. Przy czym ten "brak możliwości" nie występuje wtedy, gdy emeryt wojskowy nie decyduje się na złożenie wniosku o doliczenie po zwolnieniu ze służby wojskowej okresów składkowych i nieskładkowych, choć mogą one zwiększyć podstawę wymiaru emerytury do 75%. Wspólnym bowiem mianownikiem uzasadniającym prawo do dwóch świadczeń są uwarunkowania wynikające z przepisów prawa niepozwalające na wykorzystanie stażu "cywilnego" w emeryturze wojskowej, a nie wybór emeryta wojskowego.

Sąd Okręgowy w całości podzielił powyższe stanowisko Sądu Najwyższego, skutkiem czego uwzględnił odwołanie wnioskodawcy.

Dalej sąd pierwszej instancji wskazał, że zgodnie z art. 118 ust. 1 ustawy emerytalnej, organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120. Ust. 2. Jeżeli w wyniku decyzji zostało ustalone prawo do świadczenia oraz jego wysokość, organ rentowy dokonuje wypłaty świadczenia w terminie określonym w ust. 1. Ust. 3. Jeżeli na podstawie przedstawionych środków dowodowych nie jest możliwe ustalenie prawa lub wysokości świadczenia, za datę wyjaśnienia ostatniej okoliczności, o której mowa w ust. 1, uważa się datę końcową dodatkowego terminu do przedstawienia niezbędnych dowodów, wyznaczonego przez organ rentowy, albo datę przedstawienia tych dowodów.

Sąd pierwszej instancji miał na uwadze, że w niniejszej sprawie ubezpieczony w dniu 1 czerwca 2020 r. złożył ponowny wniosek o doliczenie do emerytury okresu podlegania ubezpieczeniom oraz przeliczenie i wydanie nowej decyzji. Wydając sporną decyzję z dnia 25 czerwca 2020 r. ZUS dysponował niezbędną dokumentacją pozwalającą na wydanie prawidłowej decyzji, tj. bez zawieszenia wypłaty emerytury skarżącego. Mając na względzie 30 dniowy termin na wydanie decyzji, sąd meriti uznał, że najpóźniej w dniu 1 lipca 2020 r. ZUS winien był wydać decyzję o przeliczeniu emerytury bez jej zawieszenia, lecz tego nie uczynił. Wobec tego od dnia 2 lipca 2020 r. należą się ubezpieczonego odsetki ustawowe. Przy czym Sąd ten wskazał, iż w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia (lub zawieszenia jej wypłaty), gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem, oznacza, iż opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które ten organ ponosi odpowiedzialność, choćby nie można mu było zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2005 r., I UK 159/04 i z dnia 14 września 2007 r., III UK 37/07).

Biorąc pod uwagę powyższe, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd orzekł jak w punkcie I wyroku.

Odnosnie żądania ubezpieczonego zapłaty odsetek ustawowych za okres od 25 czerwca do 1 lipca 2020 r., Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołanie ubezpieczonego, z przyczyn wskazanych wyżej.

Wobec tego, że decyzja organu rentowego została zmieniona, co doprowadziło do uwzględnienia odwołania ubezpieczonego, skarżący w zasadzie w całości wygrał sprawę (poza żądaniem odsetek od 26 czerwca do 1 lipca 2020 r.), Sąd na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 1804 ze zm.), zasądził od organu rentowego na rzecz odwołującego kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Na zakończenie Sąd Okręgowy wyjaśnił, że rozpoznał sprawę na posiedzeniu niejawnym. Zgodnie bowiem z art. 148¹ § 1 k.p.c. Sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany uznał powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, są uzna – mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych – że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. Zaś w myśl § 3 tego przepisu, rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym jest niedopuszczalne, jeżeli strona w pierwszym piśmie procesowym złoży wniosek o przeprowadzenie rozprawy, chyba że pozwany uznał powództwo.

W niniejszej sprawie, mając na względzie zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, sąd pierwszej instancji uznał, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. Sąd poinformował strony o zamiarze wydania wyroku na posiedzeniu niejawnym, a strony nie zgłosiły żadnych wniosków dowodowych. Nie sprzeciwiły się również wydaniu orzeczenia na posiedzeniu niejawnym. Wobec powyższego Sąd rozpoznał sprawę na posiedzeniu niejawnym.

Z powyższym wyrokiem Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim w części dotyczącej pkt. I i III nie zgodził się Zakład Ubezpieczeń Społecznych, który w wywiedzionej apelacji zarzucił mu naruszenie:

1. prawa materialnego, tj. art. 95 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej przez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że ubezpieczonemu, będącemu emerytem wojskowym przysługuje prawo do podjęcia wypłaty zawieszony emerytury określonej w tej ustawie w sytuacji, gdy takich podstaw nie było wobec zbiegu praw, co powinno skutkować wypłaceniem jednego z tych świadczeń, tj. wyższego lub wybranego przez ubezpieczonego (zainteresowanego);

2. przepisów prawa procesowego, tj. art. 227, 229, 230 i art. 233 § 1 k.p.c., polegające na dowolnej, a nie swobodnej ocenie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w wyniku błędnego uwzględnienia odwołania w sytuacji gdy, takich podstaw nie było, w tym zakresie: pominięcie treści prawomocnej decyzji ZUS (organu rentowego), znak: ENP/10/011056774, z dnia 15 marca 2017 r., orzekającej zawieszenie emerytury z ZUS z uwagi na zbieg prawa do więcej niż jednego świadczenia, tj. zbieg prawa do emerytury z prawem do świadczenia przewidzianego w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych,

- ponadto z ostrożności apelujący zarzucił brak wskazania daty, od której sporne prawo przysługuje - które to uchybienia miały istotny wpływ na wynik sprawy.

Mając na uwadze powyższe zarzuty apelujący wniósł o:

- zmianę zaskarżonego wyroku w części, dotyczącej pkt. I i III i oddalenie odwołania,

Ewentualnie o:

- uchylenie zaskarżonego wyroku w części, dotyczącej pkt. I i III i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego jej rozpoznania.

- zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu skarżący między innymi podniósł, że w niniejszej sprawie konsekwentnie wskazuje na zachodzący w sprawie po stronie ubezpieczonego zbieg prawa do emerytury określonej w ustawie z prawem do świadczenia przewidzianego w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym osób, o których mowa w art. 2 ust. 2. Prawidłowa wykładnia przepisu art. 95 ust. 2 ustawy, poprzez zawarte tam odesłanie do ustępu 1 tego przepisu, powinna polegać na zważeniu, że ubezpieczony posiada możliwość wyboru jednego z tych świadczeń, tj. wyższego lub wybranego przez ubezpieczonego (zainteresowanego). Nie ma podstaw do przyjęcia za Sądem, że w sprawie podjęcie wypłaty emerytury z ZUS jest zasadne, skoro ubezpieczony może wybrać jedno z dwóch przysługujących mu świadczeń. Przyjęcie wykładni ZUS nie pozbawia ubezpieczonego możliwości uwzględnienia „cywilnego” stażu emerytalnego, skoro wybór danego świadczenia pozostaje w gestii ubezpieczonego, co więcej – w żaden sposób nie narusza art. 32 Konstytucji RP. Zgodnie więc z tezą wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2013 r., II UK 223/13: „prawo do

otrzymywania jednego świadczenia wynika wprost z przepisów. Zarówno art. 95 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, jak i analogiczny art. 7 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym wojskowych wskazują, że ubezpieczony uprawniony do emerytury z FUS nie może jednocześnie pobierać emerytury wojskowej, mimo że spełnił warunki do jej nabycia.”.

W odpowiedzi na apelację A. B. działając przez pełnomocnika wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych, o ile nie zostanie złożony spis kosztów dzieląc stanowisko Sądu Okręgowego oparte o wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2019 r., I UK 426/17.

Ubezpieczony podkreślił, że Sąd Okręgowy opierając swoje orzeczenie o powyższy wyrok Sądu Najwyższego dokonał słusznej i sprawiedliwej wykładni art. 95 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej, a stanowisko to jest zbieżne ze stanowiskiem innych sądów powszechnych rozpoznających sprawę o tożsamym charakterze.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego okazała się uzasadniona.

Sąd Apelacyjny uznał, że stan faktyczny sprawy ustalony przez Sąd Okręgowy nie budzi wątpliwości i dlatego w całości został on uwzględniony przez sąd odwoławczy jako podstawa oceny prawnej (art. 387 § 2¹ pkt. 1 k.p.c.). Natomiast sąd odwoławczy nie podzielił oceny prawnej ustalonego stanu faktycznego dokonanej przez Sąd Okręgowy, który przyjął, że wysokość emerytury „wojskowej” ubezpieczonego w maksymalnej wysokości 75% została ustalona z samych okresów służby wojskowej (przy uwzględnieniu podwyższenia z tytułu inwalidztwa), wobec czego Sąd ten uznał, że posiadane przez odwołującego okresy służby wojskowej, dające ponad 75% podstawy, nie pozwalają na skonsumowanie okresów podlegania ubezpieczeniom w powszechnym systemie emerytalnym. Tym samym w ocenie Sądu Okręgowego brak jest podstaw prawnych do zawieszania wypłaty świadczenia emerytalnego z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Wobec złożonej apelacji i zarzutu naruszenia prawa materialnego spór w niniejszej sprawie wciąż sprowadza się do rozstrzygnięcia, czy organ na podstawie art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej, prawidłowo odmówił A. B. podjęcia wypłaty świadczenia z powszechnego systemu emerytalnego w związku z pobieraniem przez ubezpieczonego emerytury wojskowej, a to wobec zbiegu prawa do świadczeń.

Niezaprzeczalnie zagadnienie związane ze zbiegiem prawa do świadczeń z ubezpieczenia powszechnego i zaopatrzenia wojskowego jest uregulowane w art. 7 wojskowej ustawy emerytalnej oraz w art. 95 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej. W tym kontekście istotny jest też przepis art. 2, w szczególności ustęp 2 ustawy emerytalnej wyznaczający zakres podmiotowy ustawy:

1. Świadczenia na warunkach i w wysokości określonych w ustawie przysługują:

1) ubezpieczonym - w przypadku spełnienia warunków do nabycia prawa do świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń emerytalnego i rentowych Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;

2) członkom rodziny pozostałym po ubezpieczonym albo po osobie uprawnionej do świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń emerytalnego i rentowych Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

2. Świadczenia na warunkach i w wysokości określonych w ustawie przysługują również żołnierzom zawodowym oraz funkcjonariuszom Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Biura Ochrony Rządu, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej, jeżeli nie spełniają oni warunków do nabycia prawa lub utracili prawo do świadczeń określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym tych osób, oraz członkom rodzin pozostałym po tych osobach.

Jednocześnie trzeba mieć na uwadze, że analizowana kwestia, dotycząca zbiegu prawa do świadczeń z ubezpieczenia powszechnego i zaopatrzenia wojskowego była przedmiotem licznych - i to odmiennych - wypowiedzi judykatury. Jednoznaczne stanowisko w omawianej kwestii wyraził Sąd Najwyższy m.in. w wyroku z dnia 8 maja 2012 r., II UK 237/11 (OSNP 2013/7-8/91), w którym wprost wskazał, że zasada pobierania jednego świadczenia (wyższego lub wybranego przez uprawnionego), w razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń - art. 95 ust. 1 ustawy emerytalnej, jest oczywista i dotyczy również zbiegu prawa do emerytury lub renty, określonych w tej ustawie, z prawem do świadczeń przewidzianych w ustawie o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych. Także w wyroku z dnia 24 maja 2012 r., II UK 261/11 (LEX nr 1227967) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że ubezpieczony uprawniony do świadczenia z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i pobierający to świadczenie nie może jednocześnie pobierać emerytury wojskowej, mimo że spełnił warunki do jej nabycia i prawo to zostało mu przyznane. Analogicznie w wyroku z dnia 4 grudnia 2013 r., II UK 223/13 (LEX nr 1394110) Sąd Najwyższy argumentował, iż prawo do otrzymywania jednego świadczenia wynika wprost z przepisów. Przy tym wszystkim, Sąd Apelacyjny zauważa, że zasada prawa do pobierania tylko jednego świadczenia z zakresu zabezpieczenia społecznego nie jest nowa i została do ustawy emerytalnej przejęta z ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. nr 40, poz. 267 ze zm.) - art. 69.

Takie stanowisko zajął również Marszałek Sejmu RP oraz Prokurator Generalny w postępowaniu wywołanym przed Trybunałem Konstytucyjnym w sprawie SK 30/17, w którym Trybunałowi przedstawiono do zbadania zgodności art. 95 ust. 2 w związku z art. 95 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887) w zakresie, w jakim wyłącza możliwość pobierania świadczenia z zaopatrzenia emerytalnego żołnierzy zawodowych i z systemu powszechnego przez osoby, które pełniły zawodową służbę wojskową przed 1 stycznia 1999 r. oraz miały ustalone prawo do świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego żołnierzy zawodowych przed 1 października 2003 r., z art. 2 w związku z art. 67 ust. 1 Konstytucji. Trybunał Konstytucyjny umarzając postępowanie w sprawie postanowieniem z dnia 20 lutego 2019 r. miał na uwadze, że sformułowane w sprawie zarzuty dotyczyły sposobu ustalenia wysokości wypłacanego skarżącemu ostatecznie świadczenia emerytalnego i nie miały bezpośredniego związku z treścią regulacji ustawowej zakwestionowanej przez skarżącego, przy jednoczesnym wskazaniu, że zasada pobierania jednego świadczenia jest utrwalona.

Także Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę, podobnie jak w sprawach III AUa 330/19 (LEX nr 3118421) i III AUa 626/19 (LEX nr 3049613) i w kolejnych orzekanych analogicznych sprawach, podziela przedstawioną powyżej dotychczasową linią orzecniczą, której również Sąd Najwyższy dotychczas w sposób jednoznaczny nie zmienił (bo wbrew twierdzeniu sądu pierwszej instancji orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2019 r., nie stanowi jednoznacznej odpowiedzi na przedstawione zagadnienie prawne i każda ze stron postępowania może w uzasadnieniu tego orzeczenia znaleźć wypowiedzi popierające jej stanowisko), że zarówno art. 95 ustawy emerytalnej, jak i analogiczny art. 7 wojskowej ustawy emerytalnej wskazują, że ubezpieczony, uprawniony do emerytury mundurowej, nie może jednocześnie pobierać emerytury z FUS, mimo że spełnił warunki do jej nabycia. Słusznie przy tym wskazał organ, że w art. 95 ust. 1 ustawy emerytalnej ustanowiona została, podstawowa w prawie ubezpieczeń społecznych zasada wypłaty jednego świadczenia, bez względu na ilość świadczeń, do których uprawniony jest beneficjent systemu. Należy zgodzić się z organem, że zasada ta jest wynikiem zasady solidarności ryzyka, stanowiącej istotę prawa ubezpieczeń społecznych. Zasada dotyczy również zbiegu prawa do emerytury/renty/zabezpieczenia społecznego z prawem do emerytury wojskowej lub policyjnej, jakkolwiek z wyłączeniem określonych przypadków, m.in. kiedy emerytura policyjna została obliczona według zasad określonych w art. 15a lub art. 15d lub art. 18 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy powołani w tym przepisie art. 15a ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. dotyczy ustalania wysokości emerytury dla funkcjonariusza, który został przyjęty do służby zawodowej po dniu 1 stycznia 1999 r. Z tych też względów przepis ten nie ma zastosowania do obliczenia emerytury mundurowej dla funkcjonariusza, który został powołany do służby przed 1 stycznia 1999 r., a tym samym nie stanowi wyjątku, o którym mowa w art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej.

Należy także przyznać rację apelującemu organowi, że przepisy prawa ubezpieczeń społecznych są bezwzględnie obowiązujące i wobec jednoznacznego brzmienia art. 95 ustawy emerytalnej, brak podstaw do zastosowania

interpretacji słusnościowej, prowadzonej w interesie ubezpieczonych. W ocenie Sądu Apelacyjnego przyjęcie, że prawo do pobierania dwóch emerytur, to jest emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i emerytury mundurowej, przysługuje również funkcjonariuszowi, który został przyjęty do służby przed 1 stycznia 1999 r. i którego emerytura mundurowa została obliczona bez uwzględnienia cywilnego stażu emerytalnego, jest sprzeczne z art. 95 ust. 1 ustawy emerytalnej, jak również z analogicznym art. 7 wojskowej ustawy emerytalnej, które to przepisy jednoznacznie definiują, kiedy emeryt mundurowy może pobierać dwa świadczenia z odrębnych systemów ubezpieczeń. Dotychczasowe przepisy - w przypadku zbiegu uprawnień do świadczenia mundurowego ze świadczeniami z ubezpieczeń społecznych - bazują na zasadzie pobierania jednego świadczenia wyższego lub wybranego przez zainteresowanego emeryta, i to niezależnie czy do obliczenia przysługującej emerytury mundurowej został uwzględniony staż cywilny, czy też nie.

Jednocześnie trzeba zaznaczyć, że system ubezpieczeń społecznych nie jest systemem ekwiwalentnym i nie zawsze można oczekiwać, że środki wniesione do systemu zostaną nam zrekompensowane w formie świadczenia, czy też innej. System ten został skonstruowany w oparciu o zasadę solidarności społecznej i jako taki z definicji zakłada, że niektóre środki wpłacane przez uczestników systemu, będą konsumowane przez innych.

W odpowiedzi zaś na stanowisko ubezpieczonego, że zaskarżona decyzja powoduje naruszenie zasady równości rozumianej jako nakazu jednakowego traktowania świadczeniobiorców charakteryzujących się jednakową cechą istotną (art. 67 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP) podkreślić trzeba, że apelujący nie wskazał jakie cechy wspólne charakteryzują świadczeniobiorców, do których on należy i które przemawiałyby za naruszeniem zasady równości w jego przypadku. Natomiast w sprawie na pewno należy mieć na uwadze, że ubezpieczony, który po otrzymaniu emerytury wojskowej podjął zatrudnienie „cywilne” i z tego tytułu podlegał pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu nie został wprowadzony w błąd czy też zaskoczony przez prawodawcę skoro zarówno przepis art. 95 ustawy emerytalnej (i wcześniej obowiązującej ustawy emerytalnej z 1982 r. – art. 69), jak i przepis art. 7 wojskowej ustawy emerytalnej już wówczas obowiązywały i regulowały jego sytuację.

Ponadto również Europejski Trybunał Praw Człowieka w decyzjach z dnia 11 grudnia 2018 r., nr 39247/1 (LEX nr 2626955) i nr 41178/12 (LEX nr 2627060) uznał uprawnienie Państwa Członkowskiego do samodzielnego kształtowania systemu zabezpieczenia społecznego, w tym wprowadzenia zasady wypłaty jednego świadczenia, w myśl której, skarżącemu nie można było przyznać jednocześnie dwóch świadczeń, nie znajdując przy tym podstaw do ingerencji w obowiązujące prawo krajowe w tym zakresie.

Podsumowując za Sądem Najwyższym należy powtórzyć, że prawo do otrzymywania jednego świadczenia wynika wprost z przepisów. Zarówno art. 95 ustawy emerytalnej, jak i analogiczny art. 7 wojskowej ustawy emerytalnej wskazują, że ubezpieczony uprawniony do emerytury wojskowej nie może jednocześnie pobierać emerytury z FUS, mimo że spełnił warunki do jej nabycia, i odwrotnie - tak jak to ma miejsce w niniejszej sprawie.

Skoro ubezpieczony pobiera emeryturę wojskową to prawidłowo organ rentowy na podstawie art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej w zaskarżonej decyzji z dnia 25 czerwca 2020 r. zwiesił wpłatę przyznanego ubezpieczonemu świadczenia emerytalnego.

Mając na uwadze powyższe, zarzuty apelacji okazały się uzasadnione i dlatego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie.

O kosztach, Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. zgodnie, z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu), przy czym Sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji (art. 108 § 1 k.p.c.). Do celowych kosztów postępowania należy, między innymi, koszt ustanowienia zastępstwa procesowego (art. 99 w związku z art. 98 § 3 k.p.c.). Zatem, skoro uwzględniono apelację organu rentowego, uznać należało, że to organ rentowy wygrał postępowanie odwoławcze w całości, a wobec tego, zasądzono od ubezpieczonego na rzecz organu rentowego zwrot kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym – 240 zł, zgodnie z

§ 10 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 265).

Urszula Iwanowska Barbara Białecka Jolanta Hawryszko